

Boekverslag **Het geheim (Anna Enquist)**

Wieske Heinen

© havovwo.nl (april 2002)

Primaire gegevens van het gelezen werk

Auteur: Anna Enquist
Titel: Het geheim
Ondertitel : -
Verschenen in: 1997
Aantal bladzijden: 191
Leestijd: 5 uur
Uitgelezen op: 8 januari 2000

Verwachtingen vooraf

Ik heb dit boek gekozen omdat het bij 'De Grote Lijsters 1999' zit. Dat betekent niet alleen dat het een goed en populair werk is, ik kan nu ook gebruik maken van de informatie uit 'het Lijsterdossier'. Ik heb de informatie op de achterkant van het boek gelezen, maar die vond ik een beetje vaag. Het klonk een beetje mysterieus; reden te meer om het boek te gaan lezen. De kaft (blauw, met notenbalken) zegt me niet zoveel, alleen dat muziek waarschijnlijk een rol zal spelen in het boek. De titel spreekt me wel aan; deze doet ook een beetje mysterieus aan. Ik heb nog geen andere boeken van deze schrijfster gelezen, dus ik weet eigenlijk niet zo goed wat ik van het boek kan verwachten.

Eerste reactie achteraf

In het boek zit wel spanning, maar niet het soort spanning dat ik had verwacht. Ik dacht dat het boek heel mysterieus geschreven zou zijn, maar je weet niet eens dat er een geheim is, totdat het plotseling wordt 'onthuld'. Ik vond het boek niet erg meeslepend; het is niet dat ik het met tegenzin heb gelezen, maar ik had niet zo'n gevoel van 'ik moet verder lezen!'. Ik vond het boek over het algemeen niet erg ontroerend, op een scène na. (Bijvoorbeeld wanneer de hoofdpersoon vertelt over een razzia van de nazi's waarbij haar pianoleraar –die later haar 'echte' vader blijkt te zijn- wordt opgepakt.

Eigenlijk vind ik het boek niet erg realistisch. De gebeurtenissen zijn wel heel realistisch beschreven, maar ik vind dat de hoofdpersoon te veel ellende meemaakt om het boek realistisch te noemen. Ik zou het boek daarom ook wel een beetje fantasierijk noemen. Het boek bevat geen humor, maar dat is denk ik ook niet de bedoeling van de auteur geweest. Ik vind het werk niet echt interessant; het is gewoon een roman die je heel makkelijk uitleest, zonder dat je hoeft te letten op allerlei details.

Het werk is niet echt heel origineel; er wordt best veel over het onderwerp gepubliceerd en het onderwerp is ook niet echt schokkend o.i.d. Dit werk heeft me eigenlijk niet aan het denken gezet en ik heb er ook niet echt iets aan gehad, maar het sprak me op zich wel aan, omdat het heel makkelijk leest.

Boekverslag **Het geheim (Anna Enquist)**

Wieske Heinen

© havovwo.nl (april 2002)

Korte samenvatting van de inhoud

Het boek beschrijft met tijdsprongen de levens van de hoofdpersoon Wanda Wiericke en haar (ex-) man Bouw Kraggenburg.

Al vanaf haar kinderjaren speelt Wanda piano. Haar liefde is –net als die van haar moeder Emma, een bekende operazangeres- muziek. Ze krijgt les van haar moeder, maar als blijkt dat Wanda een groot talent is, gaat ze les nemen bij Max de Leon; een vriend van haar moeder.

Wanda's broertje Frank wordt geboren. Hij huilt veel en al na een paar dagen krijgt het gezin te horen dat hun nieuwe aanwinst een mongooltje is. Wanda's ouders besluiten Frank niet naar een inrichting te laten gaan, omdat de Tweede Wereldoorlog vlak na de geboorte van Frank is uitgebroken en ze bang zijn voor de nazi's.

Max de Leon is Joods en daarom besluit Emma een onderduikadres voor hem te regelen. Ze stelt eerst voor Max bij hen thuis te laten onderduiken, maar daar is Egbert (Wanda's vader) op tegen. Hij zegt dat hij het risico niet wil nemen omwille van Frank. Emma wordt heel kwaad en regelt snel met haar zus Ida dat hij daar mag onderduiken. De dag voordat hij zou onderduiken wordt hij bij een razzia van de Duitsers opgepakt en gedeporteerd naar Auschwitz. Wanda's ouders durven Wanda niet te vertellen wat Duitsers met Max doen en wat ze met andere mensen doen. Daar komt ze pas jaren later achter.

Wanda begint een professionele muziekcarrière en wordt al snel een wereldberoemd pianiste. Ze ontmoet Bouw Kraggenburg, een arts die in de inrichting van Frankie werkt, en ze krijgen een relatie. Ze trouwen al snel en alles lijkt Wanda mee te zitten. Maar opeens krijgt ze te horen dat Egbert kanker heeft. Ze gaat hem opzoeken in het ziekenhuis, maar Egbert wil haar niet zien en stuurt haar weg. Kort daarna overlijdt hij.

Wanda stort zich weer helemaal op haar carrière en Emma krijgt een nieuwe vriend: Guido. Wanda's huwelijk met Bouw loopt op de klippen na Wanda's miskraam. Aan het eind van een belangrijke tournee door Engeland ontvangt ze een telegram van Guido. Emma is ernstig ziek en Wanda gaat snel terug naar Nederland. Ze gaat met Guido naar het ziekenhuis. Emma's lever is ontstoken, ze ziet helemaal geel en lijkt zichzelf niet meer in de hand te hebben. Ze flapt er van alles uit en zo komt Wanda achter 'het geheim': niet Egbert maar Max is haar vader! Emma raakt in een coma en sterft drie dagen later.

Wanda werkt nog een tijdje door aan haar carrière, maar wordt gedwongen het muziekwereldje te verlaten door een reumatische aandoening en trekt zich terug in een dorpje in de Pyreneeën.

Bouw leest in de krant dat Wanda het muziekwereldje vaarwel heeft gezegd en besluit haar –na haar al meer dan vijftientig jaar niet meer te hebben gezien- te gaan opzoeken.

Deze samenvatting is niet volgens de volgorde van het boek. In het boek wisselen heden en verleden elkaar af en het perspectief wijst nu eens naar Wanda, dan weer naar Bouw.

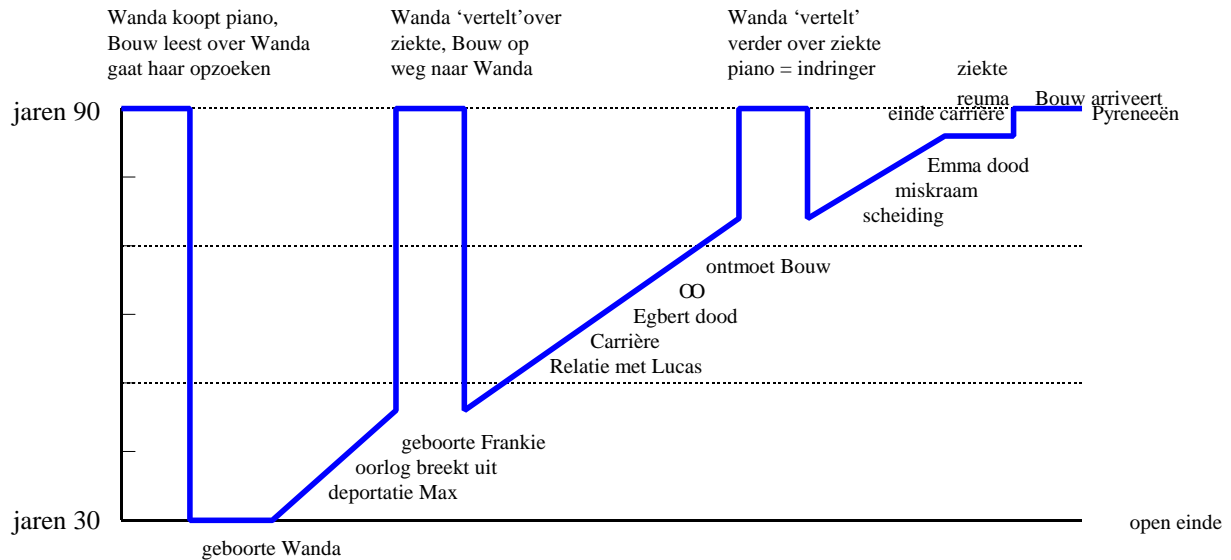
Boekverslag *Het geheim* (Anna Enquist)

Wieske Heinen

© havovwo.nl (april 2002)

Tijd en ruimte

Schematische voorstelling van tijd en ruimte

Zou het verhaal ook in een andere tijd kunnen spelen? (opdr.12)

Ik denk dat het verhaal eigenlijk niet in een andere tijd zou kunnen spelen. De oorlog is immers een belangrijk motief in het boek; die vervult een belangrijke rol binnen het verhaal. Was die oorlog er namelijk niet geweest, dan had Frank niet geheim gehouden hoeven worden en –veel belangrijker- dan was Max niet uit Wanda's leven verdwenen en was het verhaal heel anders gelopen. Het verhaal zou misschien in een andere oorlogstijd ook gespeeld kunnen hebben, maar alleen als die oorlog ook in het teken zou staan van jodenhaat en antisemitisme, omdat Max 'moet' verdwijnen, wil je hetzelfde verhaal houden.

De verteller

Bij dit boek is gebruik gemaakt van een auctoriële verteller, die als het ware aan Wanda of aan Bouw vastgeplakt zit; er is geen sprake van een ik-verteller, maar je beleeft alles wel door hun ogen. Het perspectief is dus wisselend van richting, maar Wanda is duidelijk de hoofdpersoon. Het perspectief wijst het meest naar haar en het hele boek draait als het ware naar haar, ook al wijst het perspectief naar Bouw.

Herschrijving fragment in een ander perspectief. (opdr. 16)

Origineel fragment: (blz. 70)

auctoriële verteller:

Het is nog heel vroeg als Stina's vader haar op het station in Ommen afzet. Ze krijgt een rugzak vol eten mee. In de trein denkt ze aan hoe het was, om het niet te vergeten. Aan de lakens van dikke stof. Aan de grote handen van de boer. Dat hij zei: 'kom maar gauw weerom.' Aan de koeienstal waar het zo prikkelend rook en waar je soms een koe hard met de hoef tegen het hout hoorde slaan. De keuken waar de boerin alle etensresten in een bak gooide voor de varkens. Zoet en zout door elkaar. Hoe het gras rook. Het veld met de hoge

Boekverslag **Het geheim** (Anna Enquist)

Wieske Heinen

© havovwo.nl (april 2002)

jeneverbesstruiken als zwarte heksen in de avondschemer. De donkere sterrenhemel vanuit haar raam. De stilte.

Er is niemand om haar op te halen maar dat geeft niet, ze weet de weg. Met de rugzak en haar reistas loopt Wanda via de brede straat waar meneer de Leon woonde naar het huis van haar ouders. Zij kijkt naar de tegels onder haar voeten.

Herschreven fragment:

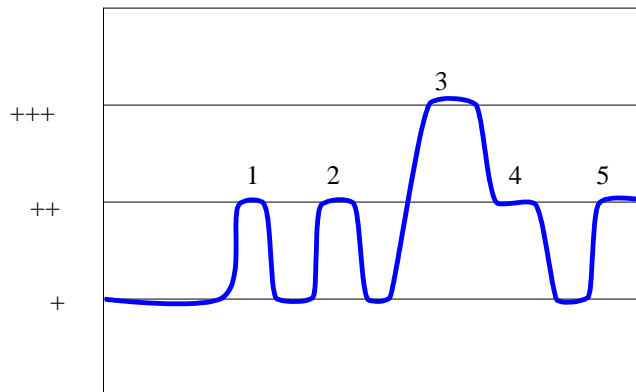
ik-verteller:

Het is nog heel vroeg als Stina's vader me op het station in Ommen afzet. Ik krijg een rugzak vol eten mee. In de trein denk ik aan hoe het was, om het niet te vergeten. Aan de lakens van dikke stof. Aan de grote handen van de boer. Dat hij zei: 'Kom maar gauw weerom.' Aan de koeienstal waar het zo prikkelend rook en waar je soms een koe hard met de hoef tegen het hout hoorde slaan. De keuken waar de boerin alle etenresten in een bak gooide voor de varkens. Zoet en zout door elkaar. Hoe het gras rook. Het veld met de hoge jeneverbesstruiken als zwarte heksen in de avondschemer. De donkere sterrenhemel vanuit het raam. De stilte.

Er is niemand om me op te halen maar dat geeft niet, ik weet de weg. Met de rugzak en mijn reistas loop ik via de brede straat waar meneer de Leon woonde naar huis. Ik kijk naar de tegels onder mijn voeten.

Spanning

Grafische voorstelling van de spanningsopbouw in het boek

In het boek zit eigenlijk niet veel spanning, maar wel net genoeg om je door te laten lezen. De uitschieters naar boven stellen voor:

- ¹ Wanda gaat Egbert opzoeken in het ziekenhuis. Egbert wil haar niet zien en stuurt haar weg. (blz. 100-101)
- ² Wanda krijgt een miskraam. (blz. 148-155)
- ³ Wanda gaat Emma bezoeken in het ziekenhuis en ontdekt 'het geheim'. (blz. 176-177)
- ⁴ Ida (een zus van Emma) legt Wanda na de begrafenis van Emma uit wat er tussen Emma en Max is gebeurd. (blz. 183-184)
- ⁵ Bouw heeft het huis van Wanda bereikt en zit op een steen op het kerkhof naast haar huis naar haar muziek te luisteren (= open einde; je weet niet of Bouw naar binnen gaat). (blz. 191)

Boekverslag *Het geheim* (Anna Enquist)

Wieske Heinen

© havovwo.nl (april 2002)

Herschreven fragment met meer en minder spanning

Origineel fragment: (blz. 176-177)

‘Papa kon niet tegen mij.’ Wanda hoort zichzelf praten. Ze heeft haar rug gerecht en kijkt haar moeder intens aan.

‘Hoe kom je daar nou bij,’ zegt Emma. ‘Wat een onzin. Hij was gewoon een moeilijke man.’ Ze moet hoesten, ze hijgt naar adem en houdt een zakdoek voor haar mond.

‘Het is geen onzin. Hij wilde nooit dat ik er was.’

‘Ga weg. Ik ben ziek. Geef die bak, ik moet braken! Je praat maar wat.’

‘Nee!’ Wanda schreeuwt. ‘Toen hij doodging wou hij me niet eens zien! Zijn eigen dochter!’

Ineens gaan Emma’s felgele ogen wijdopen. Ze kijkt Wanda strak aan, met open mond.

‘Z’n dochter! Ha!’

Het bekken glijdt uit haar handen en klettert op de vloer. Staal of steen. De keuken. Egbert geknield op de grond, een theedoek in zijn handen. Emma snikkend met haar armen op tafel, met haar ogen Wanda’s blik vasthoudend, zo intens dat Wanda verstijfde. Het geluid van staal op steen.

De deur gaat open. Een verpleegster schiet naar binnen en begint Emma overeind te hijsen.

‘Wat bedoel je?’ hijgt Wanda.

‘U moet ophouden,’ zegt de zuster, ‘laat haar nu met rust!’

Wanda pakt het gezicht van haar moeder tussen beide handen en dwingt haar te luisteren.

Wat wil je me zeggen? Zeg het. Nu!’

Emma’s ogen draaien weg. Er is alleen nog geel te zien. Haar hoofd wordt zwaar in Wanda’s greep. Het lichaam glijdt onderuit.

‘U kunt werkelijk beter gaan, mevrouw,’ zegt de verpleegster.

Met tranen in haar ogen staat Wanda op.

In de armen van de zuster begint Emma tomeloos te braken.

Herschreven fragment:

meer spanning:

‘Papa kon niet tegen mij!’ Wanda hoort zichzelf gillen. Ze heeft haar rug gerecht en kijkt haar moeder intens aan.

‘Hoe kom je daar nou bij,’ schreeuwt Emma. ‘Wat een ongelofelijke onzin! Hij was gewoon een moeilijke man.’ Ze moet hoesten, ze hijgt naar adem en houdt een zakdoek voor haar mond.

‘Het is geen onzin. Hij wilde nooit dat ik er was. Hij kon me niet uitstaan!’

‘Rot op! Ik ben ziek. Geef die bak, ik moet braken! Je liegt!’

‘Nee!’ Wanda schreeuwt. ‘Toen hij doodging wou hij me niet eens zien! Zijn eigen dochter!’

Ineens gaan Emma’s felgele ogen wijdopen. Ze kijkt Wanda strak aan, dreigend bijna, met open mond.

‘Z’n dochter! Ha!’

Het bekken glijdt uit haar handen en klettert op de vloer. Staal of steen. De keuken. Egbert geknield op de grond, een theedoek in zijn handen. Emma snikkend met haar armen op tafel, met haar ogen Wanda’s blik vasthoudend, zo intens dat Wanda verstijfde. Het geluid van staal op steen.

De deur gaat open. Een verpleegster schiet naar binnen en begint Emma overeind te hijsen.

‘Wat bedoel je?’ hijgt Wanda.

‘U moet ophouden,’ schreeuwt de zuster, ‘laat haar nu met rust!’

Wanda pakt het gezicht van haar moeder tussen beide handen en dwingt haar te luisteren.

Wat wil je me zeggen? Zeg het me, goddomme. Nu!’

Emma’s ogen draaien weg. Er is alleen nog geel te zien. Haar hoofd wordt zwaar in Wanda’s greep. Het lichaam glijdt onderuit.

‘Ga weg!’ gilt de verpleegster.

Woedend en met tranen in haar ogen staat Wanda op.

In de armen van de zuster begint Emma tomeloos te braken.

Boekverslag **Het geheim (Anna Enquist)**

Wieske Heinen

© havovwo.nl (april 2002)

Herschreven fragment: minder spanning:

‘Papa kon niet tegen mij.’ Wanda hoort zichzelf praten. Ze heeft haar rug gerecht en kijkt haar moeder intens aan.

‘Hoe kom je daar nou bij,’ zegt Emma. ‘Dat is niet waar. Hij was gewoon een moeilijke man.’ Ze moet hoesten, ze hijgt naar adem en houdt een zakdoek voor haar mond.

‘Het is geen onzin. Hij wilde nooit dat ik er was.’

‘Je kunt zo maar beter weggaan. Ik ben ziek. Geef die bak, ik moet braken! Je praat maar wat.’

‘Dat is niet waar. Toen hij doodging wou hij me niet zien. Ik ben toch z’n dochter?!’

Emma kijkt Wanda strak aan. Haar mond staat open.

‘Z’n dochter..’

Het bekken glijdt uit haar handen en klettert op de vloer. Staal of steen. De keuken. Egbert geknield op de grond, een theedoek in zijn handen. Emma snikkend met haar armen op tafel, met haar ogen Wanda’s blik vasthoudend, zo intens dat Wanda verstijfde. Het geluid van staal op steen.

De deur gaat open. Een verpleegster loopt naar binnen en begint Emma overeind te hijsen.

‘Wat bedoel je?’ vraagt Wanda.

‘U moet ophouden,’ zegt de zuster, ‘u kunt beter naar huis gaan.’

Wanda pakt het gezicht van haar moeder tussen beide handen en vraagt of ze wil luisteren.

‘Wat wil je me zeggen?’

Emma’s ogen draaien weg. Er is alleen nog geel te zien. Haar hoofd wordt zwaar in Wanda’s greep. Het lichaam glijdt onderuit.

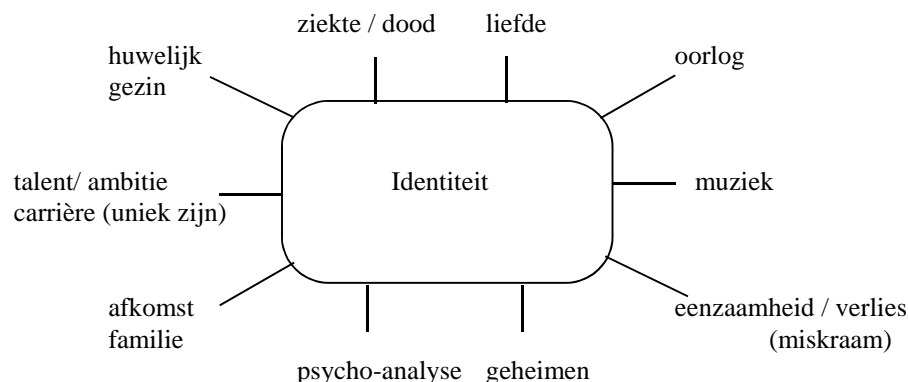
‘U kunt werkelijk beter gaan, mevrouw,’ zegt de verpleegster.

Met tranen in haar ogen staat Wanda op.

In de armen van de zuster begint Emma tomeloos te braken.

Thema en motieven

Spindiagram van thema en motieven

Boekverslag Het geheim (Anna Enquist)

Wieske Heinen

© havovwo.nl (april 2002)

Secundaire literatuur over thema en motieven

Ik heb voor deze opdracht gebruik gemaakt van de twee recensies die ik aan de evaluatie heb toegevoegd. Ik heb in de recensies informatie over thema en motieven onderstreept. Hieronder volgt een conclusie over deze informatie;

- 'Vorm en emotie' (Jaap Goedegebuure, HP De Tijd):

Volgens Goedegebuure is muziek de kern van het boek. De andere thema's zouden slechts 'hulpthema's' zijn, die in het teken staan van de muziek. Voorbeelden van deze hulpthema's zijn geheim, vervreemding, dood, verlies en verval. Hij heeft het niet over identiteit, wat ik nogal vind opvallen omdat dat volgens mij het belangrijkste thema binnen het boek is. Muziek is naar mijn mening slechts een belangrijk motief.

- 'Reuma in de vingers' (Karel Osstyn, De Standaard):

Uit deze recensie kan ik niet opmaken wat hij het belangrijkste thema vindt, maar hij noemt wel 'identificatie'. Andere onderwerpen die volgens hem een grote rol spelen in het boek zijn muziek, psychologisch profiel, geheim, gezin, carrière en oorlog. Wat ik op vond vallen was dat hij het onderwerp 'psychologisch profiel' gebruikte. Anna Enquist heeft zelf psychoanalyse gestudeerd en dat is inderdaad ook terug te vinden, al is het wel een beetje 'verstopt'. De informatie uit deze recensie komt dus op zich best goed overeen met mijn 'spindigram'.

Personages.

Dagboekfragment hoofdpersoon over een belangrijke gebeurtenis. (opdr. 33)

(Gebeurtenis = Wanda zoekt Egbert op in het ziekenhuis.)

3 februari 1958

Lief Dagboek,

Natuurlijk, een ruimte-innemend proces in de slokdarm is een ingewikkelde benaming voor kanker! Ik had het juiste woord pas gevonden toen ik door de portier werd verwezen naar de afdeling oncologie. Ik ging vandaag naar papa toe, maar ik heb er achteraf heel veel spijt van dat ik ben gegaan.

Toen ik binnenkwam herkende hij me eerst niet eens! Ik probeerde een beetje met hem te praten, maar hij kon zelf niks zeggen. Het leek wel of hij kwaad was. Op mij? Ik heb altijd al het gevoel gehad dat hij vond dat ik de schuld ben van alles; van de oorlog, van ruzie's en van Frankie. Volgens mij heeft hij altijd al meer van Frankie gehouden dan van mij. Maar waarom? Ik heb altijd al geprobeerd om lief gevonden te worden door hem, maar hij had alleen oog voor Frankie. Voor hem had hij altijd alle geduld van de wereld...

Toen ik daar zo zat vanmiddag wist ik niet goed wat ik tegen hem moest zeggen. Hij gebaarde de hele tijd dat ik weg moest gaan. Ik wilde dat mama snel zou komen. Zij kan dat soort dingen wel, ik niet. Ik ging naar de zuster en zei dat m'n vader ontevreden was, maar dat ik niet wist wat hij wou. Toen ze vroeg of hij het op wilde schrijven, tekende hij een grote W. De W van Wanda, dacht ik. Maar toen ik dichterbij kwam werd hij weer kwaad en wilde dat ik wegging. De W van waardeloos?

Gelukkig kwam mama toen al heel snel. En zij wist ook wat hij met die W bedoelde; meneer Winter van de apotheek. Mama vertelde me dat papa een afspraak heeft met hem; hij verzorgt de medicijnen zodat papa rustig inslaapt. En ik wist van niets! Waarom vertelt ze mij ook nooit iets? Ik weet nooit wat er aan de hand is...

Veel liefs, Wanda.

Boekverslag **Het geheim (Anna Enquist)**

Wieske Heinen

© havovwo.nl (april 2002)

Titel, ondertitel en motto.

Verklaring (titel,) ondertitel en motto. (opdr. 38)

Het boek heeft geen ondertitel en ook geen motto, maar de titel van het boek is niet zo moeilijk te verklaren. Het boek gaat over de zoektocht naar identiteit, die in het teken staat van het geheim dat Emma haar hele leven met zich meedraagt en dat zij op haar sterfbed prijsgeeft. Verder spelen ook andere geheimen een rol in het verhaal, bijvoorbeeld dat Wanda tijdens de oorlog aan niemand mag vertellen dat Frankie een mongooltje is en dat hij thuis woont, maar het belangrijkste geheim is het geheim over de echte vader van Wanda.

Relatie tussen tekst en auteur.

Interview met de auteur. (opdr. 42)

Ik heb voor deze opdracht een interview met Enquist uit De Groene Amsterdammer gebruikt. Ik heb dit interview aan de verdiepingsopdrachten toegevoegd.

Voor zowel Enquist als Wanda is muziek een manier om 'ervaringen uit het dagelijks leven op een emotionele manier te reflecteren'. Ook poëzie kun je volgens Enquist op die manier 'gebruiken'. Enquist zegt zelf het gevoel te hebben veel van haar psychotherapeutische vaardigheden gebruikt, wat ook tot uiting komt in het boek.

Niet alleen haar poëzie maar ook haar prozawerken staan allemaal in het teken van de muziek. Verder zegt Enquist niet te kunnen stoppen met schrijven. Dat gevoel van verlangen voelde Wanda ook voor het pianospelen toen zij dat niet meer kon. Bovendien geeft schrijven haar een gevoel van: "Zie mij eens even goed zijn!". Dat gevoel kwam in het boek ook terug bij Wanda die aan iedereen wilde laten zien dat zij zo'n groot talent was, zelfs al ging dat ten koste van haar huwelijk en privé-leven. Ook het moederschap speelt een grote rol in haar boeken.

Biografie auteur. (opdr. 43)

Ik heb de biografie uit het lijsterdossier gebruikt. Ik heb die biografie aan de verdiepingsopdrachten toegevoegd.

Het eerste en belangrijkste wat mij opviel was dat Enquist zelf ook piano speelde. Ze was ook helemaal gek van muziek, maar is daarmee gestopt (Wanda moest ook stoppen) omdat ze het niet kon combineren met haar baan bij het Psychoanalytisch Instituut. En daar zijn we bij het tweede punt gekomen; het boek is een beetje geschreven vanuit een psychoanalytische benadering. De laatste bruikbare informatie die ik uit dit interview kon halen gaat weer over de muziek; Enquist wilde –net als Wanda– naar het conservatorium. Zowel Enquist als Wanda werden door hun omgeving beïnvloed door mensen die vonden dat hersens belangrijker waren dan muziek. Enquist heeft eerst gestudeerd en heeft vervolgens toch nog het Conservatorium gedaan. Wanda heeft zich niet tegen laten houden door Egbert en is voor haar carrière gegaan.

Typische stijlkenmerken. (opdr. 44)

Anna Enquist is een heel eigentijdse schrijfster en heeft ook een heel eigen schrijfstijl. Ze weet overal een heel gevoelig tintje aan te geven, maar tegelijk ook genoeg afstand te houden, bijv. door gebruik te maken van een auctoriële verteller. Gevoel speelt een belangrijke rol in haar werk, maar de lezer moet zich zelf een voorstelling maken over veel belangrijke gebeurtenissen uit het boek.

Enquist gebruikt veel flashbacks om iemands leven te beschrijven. Op het eerste gezicht lijkt dit het verhaal onoverzichtelijk te maken, maar door dat heden en verleden steeds dicht bij elkaar komen te liggen, passen de stukjes als het ware steeds beter in elkaar. Het laatste wat mij opviel was het open einde. Ik had

Boekverslag **Het geheim (Anna Enquist)**

Wieske Heinen

© havovwo.nl (april 2002)

persoonlijk liever gezien dat ze de ontmoeting tussen Bouw en Wanda wel had laten plaatsvinden en had beschreven, omdat het verhaal daar eigenlijk naartoe gaat en het einde nu zo abrupt lijkt.

Relatie tussen verschillende teksten.

Secundaire literatuur over verschillende werken auteur. (opdr. 48)

Ik heb voor deze opdracht gebruik gemaakt van een interview uit het lijsterdossier en de recensie van Jaap Goedegebuure uit HP De Tijd.

De prozawerken van Anna Enquist hebben als gemeenschappelijk kenmerk dat de vader nogal afwezig is, terwijl in haar poëziewerken de moeder juist zeer aanwezig is. Zelf verklaart ze dat als volgt: “Poëzie schrijf ik meer van binnenuit; dat gaat over mijn eigen bezigheden en gedachten, waarin de afgelopen periode het moederschap heel belangrijk was. De romans zijn geconstrueerde verhalen, die ik bedenken.”

Wat opvalt is dat ‘haar’ thema’s grotendeels herkenbaar zijn in al haar werken, dus zowel proza als poëzie. Voorbeelden van deze thema’s zijn ‘de precare betrekkingen tussen mensen die ondanks alle nabijheid vreemden voor elkaar blijven’, ‘de spoken van de schuld die het onvermijdelijk gevolg zijn van dood en verlies’ en ‘het onherroepelijke verval dat ons vroeg of laat aantast’.

Relatie tussen tekst en context.

Literaire stroming auteur. (opdr. 52)

Anna Enquist behoort niet tot een bepaalde literaire stroming. Ze is een heel eigentijdse schrijfster die hooguit binnen de categorie ‘zowel auteur van proza als van poëzie’ valt.

Maatschappelijke context verhaal. (opdr. 53)

Het verhaal speelt zich af in het kunstzinnige milieu. Muziek en gevoel spelen een heel belangrijke rol in het verhaal. Muziek is één van de belangrijkste motieven uit het verhaal. De auteur probeert op het gevoel van de lezer in te werken en tegelijkertijd een bepaalde afstand te bewaren.

Ook de oorlog is een belangrijk aspect van het verhaal; een deel van het verhaal speelt zich af in oorlogstijd. Angst voor de Duitsers, niet genoeg te eten. Ook het gezin is heel belangrijk. Niet alleen de verhoudingen Emma-Wanda-Frank-Egbert, maar ook de miskraam van Wanda en de echtscheiding die daarop volgt maken het gezin zo belangrijk binnen het verhaal.

Tot welke literaire soort behoort het gelezen werk?

Het Geheim is een fictioneel verhaal. Hoewel de roman wel autobiografische aspecten bevat, is het verhaal verzonden door de auteur. Het verhaal is episch; het is een verhalende tekst die draait om personen en hun handelingen en waarbinnen de gebeurtenissen plaatsvinden in een bepaalde tijd. Tijd en ruimte spelen daarom een belangrijke rol. Het verhaal is dus geschreven in prozavorm.

Boekverslag **Het geheim (Anna Enquist)**

Wieske Heinen

© havovwo.nl (april 2002)

De persoonlijke beoordeling.

Ik vond het onderwerp niet echt interessant. Ik had me bij de titel ook iets anders, iets 'mysterieuzers' voorgesteld, maar je weet niet eens dat er een geheim bestaat, tot op het moment dat het geheim 'onthuld' wordt. Ik vond het onderwerp helemaal niet herkenbaar in mijn eigen belevingswereld en ik had er ook nog nooit over nagedacht. Het onderwerp had heel veel diepgang. De auteur speelde duidelijk in op het gevoel van de lezer. Ik ken wel boeken en films die over dit onderwerp gaan, maar die zijn meestal spannender en wordt er niet zo veel waarde gehecht aan het gevoel. Ik zou het verhaal niet hebben laten eindigen met een open einde. Dat zou ik veranderd hebben. Hoe het einde dan precies moet zijn, weet ik niet, maar het einde lijkt te 'abrupt'.

De gevoelens en gedachten van de personen zijn veel belangrijker dan de gebeurtenissen in het verhaal. Ik vind dat er te veel gebeurtenissen in het verhaal voorkomen; er worden zoveel gebeurtenissen, zoveel leed beschreven in een relatief korte verteltijd. Ik vond de gebeurtenissen erg triest. Er vinden een paar schokkende gebeurtenissen plaats in het verhaal, bijv. de dood van haar vader en moeder, de deportatie van Max en haar miskraam. De gebeurtenissen riepen verder geen speciale gevoelens bij me op.

Ik vond de hoofdpersonen erg realistisch overkomen. Omdat de auteur veel waarde hecht aan gevoel, leer je de hoofdpersonen als het ware kennen. Daardoor is het ook heel makkelijk om je in te leven in de hoofdpersonen. Met de hoofdpersoon kon ik mezelf niet identificeren, ook niet met een ander personage. Ik herken ook geen personages in mijn eigen leefwereld. Ik ben niet door het gedrag van de hoofdpersoon veranderd. Ik vind Wanda maar een beetje een dromerig type. Ze staat niet met beide benen op de grond en weet niet precies wat ze wil. Bouw lijkt me een hele sympathieke, zorgzame man.

Ik vond het verhaal niet moeilijk opgebouwd; ik kon het vlot lezen. Er waren ook geen delen in het boek die mij te saai of onbegrijpelijk leken en die ik daardoor niet kon lezen. Ik vind het erg knap dat het boek veel diepgang heeft en toch zo gemakkelijk en snel leest. De spannende momenten leken steeds net op de goede momenten te komen. De afloop vond ik onbevredigend.

Het taalgebruik is niet moeilijk en soms zelfs een beetje kinderlijk. De gebeurtenissen worden door Wanda's of Bouws ogen beschreven, waardoor je je meestal een goed beeld kunt vormen van de situatie. In het boek komen niet erg veel dialogen weer, maar het lijken er 'precies genoeg' te zijn. De dialogen worden realistisch weergegeven en komen goed over.

Het fragment dat Wanda achter 'het geheim' komt vind ik heel mooi en zal ik denk ik niet zo snel meer vergeten. Het wordt heel mooi verteld en de spanning stijgt tijdens deze dialoog ineens heel veel.

Ik vind het een mooi boek; een beetje een sentimenteel, maar bijzonder verhaal. De auteur slaagt erin op het gevoel van de lezer in te werken; het boek is heel knap geschreven.